

Тарас БАТЮК

ДИСЦИПЛІНАРНЕ РОЗСЛІДУВАННЯ УРЯДУ ЗУНР У СПРАВІ ЛЬОНГИНА ЦЕГЕЛЬСЬКОГО

На основі аналізу архівних документів у статті досліджуються маловідомі факти дисциплінарного розслідування уряду ЗУНР у справі Льонгина Цегельського, запровадженого після його приїзду з США у 1922 р. Детально розглядаються звинувачення у перевищенні владних повноважень, фінансових махінаціях, підриві престижу уряду через аморальну поведінку та у розтраті державних грошей.

Ключові слова: *Льонгин Цегельський, дисциплінарне розслідування, Українська мореплавна компанія, Боєр, позика, договір.*

Важливим завданням сучасної історичної науки є дослідження ролі особистостей в історії. Із поширенням ідей школи “Анналів” в Україні відбувається поступовий перехід до людиназнавчої історії, зростає інтерес до вивчення “творчих еліт”, що ведуть за собою “інертну більшість”.

Серед представників галицької політичної еліти початку ХХ ст. особливе місце займає Льонгин Цегельський. Його ім’я невід’ємно пов’язане із політичним життям Галичини початку ХХ ст., саме цьому політику випала честь зачитати текст Акту Злуки ЗУНР і УНР 22 січня 1919 р. на Софіївському майдані в Києві.

Проте є декілька цікавих фактів, які не згадуються в офіційних життєписах Льонгина Цегельського. Він неодноразово ставав фігурантом скандальних історій. Відомий його конфлікт із митрополитом Шептицьким у 1908 р., якого він звинуватив у валенродизмі і за що був змушений піти з посади

редактора газети “Діло” та ін. Метою цієї статті є висвітлення ще однієї скандальної та маловідомої події з життя Цегельського – запровадженого проти нього після поїздки до США дисциплінарного розслідування 1922 р., результатом якого стало звинувачення у перевищенні владних повноважень, фінансових махінаціях, підриві престижу уряду через аморальну поведінку та у розтраті державних грошей. Ця проблема ще не була об’єктом окремого дослідження, її висвітлення у працях з історії ЗУНР має побіжний та епізодичний характер. До неї частково звертався лише автор у своїх попередніх публікаціях [1], [2].

Для розуміння суті справи, насамперед, слід розібратися із завданнями, поставленими Л.Цегельському перед поїздкою у США та повноваженнями, які надав йому уряд.

У жовтні 1919 р. серед членів еміграційного уряду ЗУНР виникла ідея відправити двох делегатів до США з метою організації фінансової допомоги. Поштовхом до цього став приїзд до Відня делегації Українського Горожанського Комітету зі Львова, яка вимагала від уряду ЗУНР збільшення фінансування краю, проте, як з’ясувалося, державних фондів ледве вистачало на функціонування уряду, тому про збільшення витрат на потреби краю не могло бути мови.

У грудні 1919 р. до Відня прибув Є.Петрушевич, який визнав поїздку делегатів до США дуже важливою. Він вирішив, що наразі повинна виїхати до США і Канади окрема місія у складі Л.Цегельського (голови) та І.Боберського (заступника), а в міру потреби підключити ще й С.Герасимовича і В.Струка.

Згідно з цим рішенням, Є.Петрушевич видав у Відні декрет від 4 січня 1920 р. про створення місії до США і Канади. Метою місії було одержання при співучасті українських організацій США і Канади фондів на підтримку ЗУНР (Галичини та Буковини), зокрема на допомогу жертвам українсько-польської війни, розвиток українських організацій та утримання уряду. Наразі, місія мала чисто фінансові завдання і ні про які дипломатичні доручення навіть не велося мови. Для легітимізації місії 12 березня 1920 р. Л.Цегельському було видано “вірчі грамоти” з підписами О.Бурачинського і С.Голубовича (від уряду ЗУНР), В.Сінгалевича (від посольства ЗУНР у Відні), К.Левицького та І.Семака (від Комітету Допомоги у Відні) [1, 5].

Л.Цегельський виїхав до США 23 березня 1920 р. Дорогою він заїхав до Парижа, і тоді отримав від Є.Петрушевича усні доручення навести зв'язки з урядовими колами США. До Америки він прибув 11 квітня 1920 р., осів у Нью-Йорку, де його прийняли досить прохолодно. Місцева громада ставилася з великим упередженням до галицького уряду як “сепаратистичного, реакційного, габсбурзького і денікінського”, про що сам Л.Цегельський писав в одному зі своїх звітів у жовтні 1921 р. [I, 4 – 5].

Л.Цегельський розпочинав свою діяльність дуже обережно, зважаючи на досить ворожий настрій американських українців. Проте невдовзі він зумів здобути підтримку таких організацій, як Український Народний Комітет на чолі з о. П.Понятишиним, Український Народний Союз, “Провидіння” та часописів “Свобода”, “Америка” і “Нова Хвиля”.

За таких обставин було засновано “Тимчасовий Український Головний Рахунковий Комітет” (ТУГРК) у США на чолі з Л.Цегельським. ТУГРК розгорнув широку агітаційну кампанію у пресі, листах, відозвах та на численних мітингах. Метою кампанії була агітація серед т. зв. національного табору, схилення суспільної думки на користь уряду ЗУНР та збір пожертвувань, які присилалися до краю.

Агітаційна кампанія була досить успішною, й окремі впливові кола підтримували позицію уряду ЗУНР. Улітку 1920 р. почали надходити письмові пропозиції до Є.Петрушевича, який тоді перебував у Лондоні, призначити офіційного представника уряду ЗУНР у Вашингтоні. У зв'язку з цими побажаннями та особистим письмовим проханням Л.Цегельського Петрушевич “відручним” листом від 24 вересня 1920 р. призначив останнього “політичним агентом для заступництва інтересів ЗУНР перед американським урядом” [I, 5].

Л.Цегельський почав заводити широке коло знайомств та укладати різноманітні угоди з представниками американського бізнесу. Проте йшли місяці, а обіцяні ним кошти не надходили, тому в галицькому уряді виникли сумніви щодо спроможності Цегельського вести фінансові справи, а на допомогу йому вирішили вислати відповідних людей. Для цього 31 травня

1921 р. було створено Надзвичайну дипломатичну місію у складі Роберта Березовського (голови) та Луки Мишуги (секретаря).

В організаційному статуті від 31 травня 1921 р. було визначено, що ця місія повинна “уладнати справи фінансові”, “підпомочи діяльність” уповноваженого представника уряду у США та домогтися якнайшвидшого визнання ЗУНР [II, 17]. У четвертому пункті було зазначено, що всі найважливіші презентаційні та політичні акції голова місії Р.Березовський повинен проводити спільно з Л.Цегельським як “дипломатичним представником Уряду” [II, 17]. Відповідно до зміни статусу з “політичного агента” на “дипломатичного представника” Є.Петрушевич видав Л.Цегельському 31 травня 1921 р. нові “вірчі грамоти” [4, 107].

Оскільки виникли непорозуміння щодо повноважень Л.Цегельського і Р.Березовського, 7 липня 1921 р. було проведено спільне засідання двох місій, на якому ухвалили, що “надзвичайна місія входить в склад дипломатичного представництва та творить з ним одну цілість” [I, 12]. Місію було поділено на два відділи: дипломатичний і фінансово-торговельний. Головою місії і дипломатичним представником став Цегельський. Березовський очолив фінансово-торговельний відділ, а Мишуга став секретарем місії та членом фінансово-торговельного відділу [4, 110]. Усі політичні акції мали обговорюватися на спільних нарадах, на яких у голосуванні за прийняття рішень усі троє членів мали рівне право голосу [I, 12].

Отже, з 24 вересня 1920 р. до 31 травня 1921 р. Цегельський мав повноваження політичного агента ЗУНР, пізніше – дипломатичного представника. Він повинен був просто навести контакти з українськими організаціями й отримати від них фінансову допомогу, а по можливості навести зв'язки з урядовими колами США. Після 31 травня 1921 р. фінансові справи мали вести Березовський і Мишуга, оскільки в уряді ЗУНР зрозуміли, що Л.Цегельський на це неспроможний.

Проте Цегельський так не вважав. Він розгортає бурхливу діяльність саме у фінансовій сфері. 7 травня 1921 р. він заключив у Нью-Йорку, як представник уряду ЗУНР, угоду про позику в один мільйон доларів з Українською мореплавною торговельною компанією, яка зобов'язалася прийняти восьмипроцентні

облігації Галицької республіки на суму 500 000 доларів 1 липня 1921 р. і цього ж дня виплатити готівкою 125 000 доларів. Друга частина облігацій на 500 000 доларів повинна була доставлятися компанії частинами по 75 000 кожен місяць першого числа, починаючи з серпня, за що компанія повинна була виплачувати по 25 відсотків готівкою. В контракті було чітко підкреслено, що 50% облігацій є власністю ЗУНР, інші 50% – безумовною власністю компанії, але уряд міг викупити їх упродовж десяти років. На час викупу компанія отримувала привілеї на морські грузові та пасажирські перевезення між Галичиною і США. Л.Цегельському на руки дали завдаток у 7500 доларів, які пізніше повинні були бути відраховані від загальної суми виплат [1, 8, 9].

Водночас в листі до К.Левицького від 18 травня 1921 р. Л.Цегельський повідомляє, що сьогодні (18, а не 7 травня!) він уклав попередню угоду з Українською мореплавною торговельною компанією, текст угоди з якою пришле пізніше, основні її положення такі: “даєм один мільйон наших бондів, вони нам 250 000 дол. готівкою, їм припаде як нагорода ризико і коштів продажі четвертина бондів на 250 000 дол., а пів мільйонна вкладаємо як наш уділ до часу викуплення бондів” [1, 9].

Дальше Л.Цегельський писав, що компанія є американсько-єврейсько-українська, тому інші українські громади їй не довіряють і тому було вирішено створити окремий банк для фінансування позики. Він радив продати їм додатково ще на півмільйона облігацій, за що вони мали заплатити 70%, розпродуючи їх в Канаді, Бразилії та Аргентині. Тому Л.Цегельський почав вимагати оголошення Є.Петрушевичем випуску восьмипроцентних облігацій на півтора мільйона доларів для продажу в усіх країнах Америки та надання йому статусу дипломатичного представника ЗУНР для випуску цих облігацій, а також підтверджень, що за них відповідає ЗУНР усім своїм майном [1, 9].

У цьому листі Л.Цегельський ані словом не згадує про взятий ним завдаток від Української мореплавної компанії у 7500 доларів, натомість обіцяє прислати 1 липня понад сто тисяч доларів.

Коли ж обіцяні гроші так і не надійшли, в уряді зрозуміли, що Л.Цегельський не є надійною особою для ведення фінансових справ, тому постановили вислати йому на допомогу відповідних людей. Тоді і було утворено Надзвичайну дипломатичну місію у складі Роберта Березовського та Луки Мишуги. Вони виїхали з Відня 23 червня й отримали вказівку передовсім перевірити угоду з мореплавною компанією, оскільки звіти Л.Цегельського були плутані і незрозумілі. Прибувши у Нью-Йорк 30 червня, вони не застали на місці Л.Цегельського, натомість довідалися від Лотоцького і Ревюка, що той “наробив якесь свинство” з Українською мореплавною компанією [I, 11].

18 червня 1921 р. Л.Цегельський виїхав у Монреаль і протягом одного дня заключив договір з Боєром про започаткування у Канаді “Державної позички”, яка передбачала розпродаж у Канаді облігацій уряду ЗУНР на суму 1 млн. дол. і подальшим розширенням до 9 млн. дол. під заставу державного майна. Продаж облігацій повинен був проводити банк Сен Трост Компані упродовж трьох місяців, а Л.Цегельський мусів звернутися до уряду в справі додаткового видання облігацій на дев’ять мільйонів доларів. Боєр, як провізор, отримував від першого мільйона 10%, від наступних – по 8%. Договір підписали трое осіб: Л.Цегельський, Боєр та його правник Мек-Тайг. Окрім цього договору, Л.Цегельський підписав того ж дня два документи, якими (без підтвердження Є.Петрушевича) надавав Боєрові виключні права на відбудову залізниць в Галицькій республіці та видобуток нафти й озокериту на державних ґрунтах на схід від ріки Лімниця впродовж 25 років. У контракті Л.Цегельський виступав як “одинокий правно уповноважений заступник в Америці” [I, 11].

Пізніше зі свідчень правника Мек-Тайга стало відомо, що Л.Цегельський отримав 4 000 доларів за підписання угоди і 5 000 доларів упродовж липня. Гроші, звичайно, були передбачені для уряду, але, як можна здогадатися, ні centa Л.Цегельський не переслав.

Л.Цегельський прибув у Нью-Йорк 3 липня 1921 р. і заявив представникам Надзвичайної місії, що угоду з Українською мореплавною компанією розірвав, оскільки та не має грошей,

натомість почав переговори з іншою компанією про розпродаж у Канаді облігацій уряду ЗУНР на суму 1 млн дол. і 9 млн дол. під заставу державного майна, але справа – ще не завершена [І, 11].

Р.Березовський і Л.Мишуга поставили до відома Л.Цегельського, що згідно з розпорядженням Є.Петрушевича від 21 червня 1921 р., вони повинні розповсюдити у США позику Національної оборони на 100 000 доларів. Той благав їх, щоб вони зачекали з оголошенням позики до першого серпня з огляду на договір з Українською мореплавною компанією, проте Р.Березовський на це не погодився й оголосив цю позику.

Одночасно оголосила продаж облігацій з підписом Л.Цегельського на 1 000 000 доларів і Українська мореплавна компанія. Почався скандал. На прохання Р.Березовського і Л.Мишуги пояснити ситуацію, Л.Цегельський “випирався всего і заявив, що о нічім не знає, що всьо є сфалшоване, що ніякого оголошення не підписував і нікого до того не уповажнив і що його підпис на оголошенню не є автентичний” [І, 12]. Проте, під тиском Р.Березовського, Л.Цегельський був змушений опублікувати 23 липня 1921 р. в американських часописах “Ос-торогу”, в якій подавав до відома, що відозва, яка появилась в Нью-Йорку з його підписом, “взиваюча Українців Злучених Держав купувати бонди Західньо Української Держави ніколи не зістала через него видана і нікого до видання не уповажнював. Одиною пожичкою в Злучених Державах є лишень Пожичка Національної Оборони, яку переводить фінансова місія з Д-ра Березовського і Д-ра Мишуги і лиш відозви підписані цією Місією, а поміщені сими днями в українських газетах є важні.” [І, 12, 13].

Мало того, Л.Цегельський поїхав у Монреаль і там 18 липня 1921 р. заключив угоду з банком Сен Трост про фінансування канадської позики. В цій угоді, яка була лише доповненням до попередньої (від 18 червня), Л.Цегельський зокрема зазначив, що Є.Петрушевич декретом від 21 червня 1921 р. розпочав випуск облігацій на 1 000 000 доларів та уповноважив його заключити цю угоду від імені Галицької республіки.

Склалась дуже цікава ситуація, коли майже одночасно було оголошено три позики: перша – Національної оборони у США на 100 000 доларів, розписаної Р.Березовським і Л.Мишугою; друга – Української мореплавної компанії у США на 1 000 000 доларів з підписами Л.Цегельського; третя – “Державної позички” в Канаді теж з підписами Л.Цегельського.

Найцікавіше, що про оголошення “Державної позички” в Канаді Є.Петрушевич нічого не знав, і тому просив посла В.Сінгалевича повідомити представника ЗУНР у Канаді І.Боберського про позику Національної Оборони на 100 000 доларів у США та про наміри уряду поширення у майбутньому аналогічної позики на Канаду. Для цього І.Боберський мав скликати представників найбільших українських організацій, заснувати комітет та детально підготуватися. Тільки І.Боберський почав робити перші кроки у цьому напрямі, як 3 серпня 1921 р. в “Канадійському Українці” з’явилося повідомлення про початок “Державної позички” Галицької республіки на один мільйон з посиленням на декрет Є.Петрушевича від 21 червня 1921 р., підписане Л.Цегельським як представником ЗУНР.

За свідченнями о. Семибратовича, “коли місцеві люди порівняли дати і число рішення американської позички і позички канадійської, набрали недовіря до акції позичкової взагалі” [І, 14]. Після публікації в пресі оголошення Л.Цегельського про незаконність позики Української мореплавної компанії взагалі почався хаос.

В уряді нарешті зрозуміли, чим можуть скінчитися подібні афери, тому 4 жовтня Л.Цегельському було наказано облишити всі фінансові справи. 10 грудня 1921 р. він, не зважаючи на заборону Є.Петрушевича, самовільно покидає США і виїжджає до Відня.

Після приїзду Л.Цегельського до Відня проти нього було запроваджене дисциплінарне розслідування, яке, як керівник відділу закордонних справ, проводив К.Левицький. Проте серед віденської діаспори поширилися чутки, що К.Левицький хоче знищити Цегельського як свого давнього політичного конкурента, тому для об’єктивного розслідування справи було утворено комісію з трьох осіб: Дольницького, Керановича та Семаки. Вів справу суддя В.Яворський.

Л.Цегельському було висунуто наступні звинувачення:

I. У перевищенні владних повноважень:

а) що маючи повноваження політичного агента ЗУНР, надані президентом Є.Петрушевичем 24 вересня 1920 р., представлявся представником ЗУНР в США при укладанні угоди з Українською мореплавною спілкою 7 травня 1921 р.;

б) що укладаючи фінансові угоди з Українською мореплавною спілкою від імені уряду ЗУНР 7 травня 1921 р. порушив доручення президента Є.Петрушевича від 18 квітня 1921 р., оскільки уклав договір про позику 1 млн дол. на інших умовах, аніж це було дозволено президентом, а саме: визнав власністю компанії 50% позичкового капіталу замість 25%;

в) що як політичний агент ЗУНР, не отримавши спеціальних повноважень від уряду та президента:

1. 18 червня 1921 р. заключив у Монреалі як представник уряду угоду з Боєром про позику 1 млн канад. дол. з проектом поширення її на 9 млн канад. дол. на Канаду;

2. надав за це Боєрові монопольне право на розробку нафтових родовищ та будівництво залізниць у Галицькій республіці упродовж 25 років, чим порушив повноваження, надані президентом Є.Петрушевичем від 24 вересня 1920 р.

г) що у 1921 р. затаїв і не надіслав у Відень взяті на рахунок уряду гроші, а саме: отримані від Української мореплавної спілки 3100 дол. готівкою і 4400 “ефектами”; отримані від Боєра з червня до жовтня 1921 р. 20000 дол.; отримані від невідомих осіб гроші у невідомій кількості – чим завдав урядові матеріальної шкоди;

д) що, не маючи повноважень від уряду, призначив своїм заступником п. Ардана, працівника канцелярії з Вашингтону.

II. У порушенні поваги і престижу уряду Галицької республіки:

а) що, попри зауваження президента Є.Петрушевича та уряду при укладенні фінансових угод 1921 р. не звертав уваги на місцеві українські організації;

б) що попри застереження у 1921 р. зв’язався в позичковій акції на Канаду “з людьми перш всего непевними, а надто скомпромітованими” [1, 2];

в) що в приватному житті вдався до компрометуючих та загальновідомих афер з різними жінками;

г) що в липні 1921 р. вже як посол Галицької республіки хотів перевезти з Канади до США 10 пляшок горілки, при чому був митниками затриманий – чим підірвав престиж уряду ЗУНР.

III. У розтраті державних грошей:

а) що зібрані для уряду гроші витрачав на власні потреби;

б) що не беріг фіскальних інтересів держави, витрачав величезні кошти на поїздки, посередництва, канцелярські потреби – чим спричинив зменшення активів і збільшення пасивів фінансового стану Галицької республіки.

Щодо звинувачень, висунутих у частині II, “що в приватному житті вдався до компрометуючих та загальновідомих афер з різними жінками”, то тут під час слідства виявились шокуючі “деталі”. Л.Мишуга писав у приватному листі до Я.Селезінки у грудні 1921 р., що після від’їзду Березовського до Відня “щастя, що в короткім часі має їхати і Цегельський, бо лиш в сей спосіб вирветься він з рук жінок, котрі були причиною його славних контрактів, потрати стільки грошей і усього з тим зв’язаного. Його господиня, з котрою мешкав і в білий день ходив під руки по вулицях Вашингтону або їздив автом, була занотована як кухарка, а він як жонатий чоловік держався її” [I, 19]. Ці ж факти підтверджує й о. Іван Ардан, священник, редактор “Народної Воли” та радник місії УНР і ЗУНР у США, який у своєму листі від 16 грудня 1921 р. до Петрушевича зазначає, що за приватним життям Цегельського слідувала поліція і що “дівчина, з котрою зв’язався Цегельський є ключем зрозуміння його діяльності, бо лиш задля неї старався в розпучливий спосіб добути гроші, як тільки міг” [I, 19]. У п. II висновку дисциплінарного комісара судді Яворського у справі Цегельського вказано, що він “знасилював якусь італійку і мусів заплатити їй 7 500 доларів, а детективам за полагодження справи 1 500 доларів” [I, 19].

У звіті комісії, що займалася розслідуванням діяльності Цегельського, від 8 лютого 1922 р. вказувалося: “...таким самовільним поступованням без порозуміння з ВД Паном Президентом, згідно нашим Урядом поставили Ви себе, як представника нашого Уряду і нашу фінансову комісію (д-рів Березовського і Мишугу), як також наш Уряд взагалі, в таке

положення, що Боєр і он Трост-К0, могли під загрозою арештування вимушувати на д-рі Березовськiм затвердження концесiй для себе, а опiсля прислати свого синдика до Вiдня i Льондону, щоби грiзьбами примушувати наш Уряд до стiналiзованнн тих договорiв, наражуючи також полiтичнi iнтереси населеннн Схiдноi Галичини на непередвиденi i вельми шкiдливи наслiдки; ...своiми самовiльними операцiями та припинаннем грошей для себе i невидданннм iх до розпорядимостi нашого Уряду, як також взагалi нерозважним трактованнем справ фiнансовоi натури, наразили Ви наш уряд на маeтковi втрати хоч би через те, що прим. Боєр. i К^o домагаються вiд нашого уряду звороти квоти 23 100 (двадцять три тисячi сто) канад. долярiв мнимо Вам виплачених.” [3, 605, 606].

Суддя Володимир Яворський винiс вирок, згiдно з яким Цегельського визнали винним майже з усiх пунктiв звинувачень, окрiм афер з жiнками i деяких грошових витрат (це неможливо було документально довести). Є.Петрушевич видав розпорядження “примiнити супроти Цегельського дисциплiнарне поступованне” [4, 117].

Щодо позицiї самого Цегельського, то вiн заперечував практично усi звинуваченнн. Визнав лише, що підписав угоди з Українською мореплавною спiлкою i Боєром та отримав вiд них 7000 дол. канадських та 2500 дол. Американських, якi “ужив на... оплаченне довгiв i видатки мiсiї” [1, 22]. Найцiкавiше, що за підрахунками самого Цегельського вiн нiчого не розтрачував, а навпаки, уряд був йому ще винен значну суму грошей(!): “перечить розтрату пiдбраних на рахунок державного скарбу грошей i подає, що так зачети як i одержуванi грошi з Уряду видав на веденне агенд мiсiї, та пiсля своiх рахункiв пiдносить претенсiю у висотi 4589 дол. до звороту з державних фондiв.” [1, 23].

Безсумнiвно, що у цiй iсторiї Цегельський виглядає у достатньо непривабливому свiтлi. Проте важко пiдбрати слова, щоб пояснити подальшi дiї Є.Петрушевича. У ходi слiдства з’ясувалося, що Боєр i його оточеннн, за словами Л.Мишуги, є “ноторичними ошустами, злодiями i батярами”, у своєму звiтi за 27 листопада 1921 р. Л.Цегельський визнав, що “Курдик є скiнчений бандит, Боєр – розбишак, а решта самi – батяри” [1, 12]. Цегельському було висунуто обвинуваченнн, що попри за-

стереження у 1921 р. він зв'язався в позичковій акції на Канаду “з людьми перш всего непевними, а надто скомпромітованими” [I, 2], і попри все це... Є.Петрушевич особисто, вже без участі Цегельського, продовжує співпрацю з Боєром (!). У січні 1922 р. у Відень до Петрушевича приїхав адвокат Мак-Тайг, а у березні – сам Боєр, з яким було заключено нові угоди [4, 123]. На фоні цього дисциплінарне розслідування уряду ЗУНР проти Цегельського виглядає щонайменше дивним.

Перспективним напрямом дослідження є діяльність у США місії ЗУНР під керівництвом Л.Мишуги.

Джерела та література

I. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України). – Ф. 4460. – Оп. 1. – Спр. 2.

II. ЦДАВО України. – Ф. 2192. – Оп. 2. – Спр. 14.

1. Батюк Т. Дипломатична місія Льонгина Цегельського у США (1920 – 1921 рр.). – Проблеми гуманітарних наук : наукові записки ДДПУ. – Вип. 22. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2008. – С. 48 – 57.

2. Батюк Т. Фінансова місія Льонгина Цегельського у США (1920 – 1921 рр.) // Проблеми гуманітарних наук : наукові записки ДДПУ. – Вип. 24. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2009. — С. 38 – 50.

3. Західноукраїнська Народна Республіка. 1918 – 1923. Документи і матеріали. – У 5-ти т. / Керівник роботи і відповід. ред., автор передмови О. Карпенко. – Т. 2. Державотворчі й адміністративно-організаційні процеси Карпенко О.Ю., Мицан К.П., Великочий В.С., Кобута С.Й., Пославська Г.Ю., Волосянко Л.Р. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2003. – 712 с.

4. Павлюк О. Боротьба України за незалежність і політика США (1917 – 1923). – К. : Видавничий дім “КМ Akademia”, 1996. – 188 с.

Батюк Тарас. Дисциплінарне расследование правительства ЗУНР в деле Лёнгина Цегельского. На основании анализа архивных документов в статье исследуются малоизвестные факты дисциплинарного расследования правительства ЗУНР в деле Лёнгина Цегельского, начатого после его приезда из США в 1922 г. Детально рассматриваются обвинения в превышении властных полномочий, финансовых махинациях,

подрыве престижа правительства через аморальное поведение и в растрате государственных денег.

Ключевые слова: Лёнгин Цегельский, дисциплинарное расследование, Украинская мореходная компания, Боер, договор.

Batiuk Taras. Disciplinary investigation of L'onhyn Tsehelskyi's case by the government of Western Ukrainian People's Republic. On the basis of the analysis of archival documents the little-known facts of a disciplinary investigation of L'onhyn Tsehelskyi's case by the government of Western Ukrainian People's Republic, which started after his arrival from the USA in 1922, are investigated in the article. We have thoroughly considered the charge of abuse of power, financial fraud, undermining the prestige of the government because of immoral behaviour and embezzlement of state money.

Key words: L'onhyn Tsehelskyi, disciplinary investigation, the Ukrainian seafaring company, Boer, loan, agreement.